

EDUCATIEF PARTNERSCHAP MET OUDERS KBS DE REINBÔGE

Ouderparticipatie 2015

Een school met kleur waar bijzonder
gewoon is!

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave.....	1
Inleiding.....	3
Visie educatief partnerschap met ouders op De Reinbôge	4
Overzicht contacten	4
Slot.....	6
Conclusies.....	7
Bijlage.....	8
Achtergrondinformatie.....	8
Gezamenlijk belang	8
Scholen als leef- en leergemeenschap	8
Doelen van gelijkwaardig partnerschap.....	9
Pedagogisch doel.....	9
Organisatorisch doel.....	9
Democratisch doel.....	9
Drie lijnen in de betrokkenheid.....	9
Grondhouding bij partnerschap	10
Educatief partnerschap in de praktijk.....	11
Visie ontwikkeling.....	11
Invulling onderdelen van het traject	12
b. Eerste kennismaking.....	12
c. Intake	12
d. Introductie van ouders in de gemeenschap.....	13
e. Gesprek over de voortgang	13
f. Peiling van opvattingen.....	13
g. Exit	13
Tips.....	14
Conclusie	15
Bron.....	15

INLEIDING

Betrokkenheid van ouders bij school is van alle tijden. Helpen bij activiteiten, rapportgesprekken, voorbeelden waarvan de oorsprong in een ver verleden ligt. We merken echter dat de maatschappelijke visie op betrokkenheid verandert, zowel van de ouders als van de scholen. In de loop der jaren zijn we meer en meer gaan kijken naar wat ouders en leerkrachten voor elkáár kunnen betekenen. Op basis van onderzoeken weten wij dat als wij meer uitgaan van gelijkwaardigheid tussen ouders en school, wij het kind beter kunnen begeleiden in de ontwikkeling. Om recht te doen aan het tweerichtingsverkeer tussen ouders en school, spreken we tegenwoordig over educatief partnerschap in plaats van ouderbetrokkenheid of ouderparticipatie. Aan betrokkenheid zitten immers twee kanten. Het gaat niet alleen om een beweging van ouders naar school toe, maar ook van school naar de thuissituatie.

Educatief partnerschap is een tamelijk complex onderwerp dat kan leiden tot tal van vragen en discussie. Wat versta je eronder, hoe ver ga je en hoe breng je het concreet in de praktijk? Als vereniging willen we met dit onderwerp aan de slag. Daarom is dit onderwerp in het strategisch beleid en in de schooljaarplannen opgenomen. Onderstaande informatie dient als eerste oriëntatie en als discussienotitie voor het team op school.

VISIE EDUCATIEF PARTNERSCHAP MET OUDERS OP DE REINBÔGE

Bij het begeleiden van kinderen streeft het team van de Reinbôge er naar om te werken met het principe van gedeelde verantwoordelijkheid. Bij de samenwerking hebben ouders/verzorgers en leerkrachten rechten en plichten om de kinderen zo goed mogelijk te begeleiden. Ieder zal dat doen met zijn expertise.

Het eerste aanspreekpunt over de ontwikkeling van het kind is de groepsleerkracht. Bij opvallende kinderen is een rol weggelegd voor de intern begeleider.

De ouders/verzorgers krijgen minimaal twee keer in een schooljaar informatie over de ontwikkeling van hun kind(eren). Daarnaast zijn er verschillende vrijblijvende inloopmomenten voor de ouders/verzorgers om kennis te nemen van de activiteiten van hun kind(eren) op school.

Bij de ontwikkeling van opvallende kinderen worden de ouders/verzorgers zonedig vier keer in het schooljaar geïnformeerd. Zowel de school als de ouders/verzorgers kunnen tijdens deze vier momenten het initiatief nemen om in gesprek te gaan. (Daarnaast is er ten alle tijden de mogelijkheid om op wederzijds verzoek vaker te communiceren over de ontwikkeling van het kind)

De ouders/verzorgers worden waar nodig en eventueel op verzoek, betrokken bij ondersteunde activiteiten van hun kind. Meestal gebeurt dit thuis.

Voor opvallende kinderen worden hulplannen gemaakt door school. Waar het een meerwaarde heeft, werken de ouders mee bij het schrijven van een hulplan. Dit wordt een ondersteuningsplan genoemd.

Samenwerken om kinderen te begeleiden, is werken aan kwaliteit. Ouders en leerkrachten moeten in de samenwerking geloven. Openheid bij het begeleiden en communiceren is belangrijk om elkaar de nodige en juiste informatie te geven. Tijdens de communicatie tussen ouders/verzorgers en school is het belangrijk dat naar elkaar wordt geluisterd, want wie oordeelt stopt met luisteren.

Lastige ouders en of leerkrachten bestaan niet, alleen ouders en leerkrachten die het moeilijk hebben.

We streven samen met de schoolraad, de M.R. en de activiteitencommissie naar een zo goed mogelijk contact tussen de ouders en de school. We denken dit te bereiken door het volgende overzicht van contacten:

OVERZICHT CONTACTEN

Onderwerp:	Activiteit:	Wie doet het:	Doel:
Je komt op school.	Ontvangst op school door directeur E. Hoekstra voor een intake gesprek. Tijdens dit gesprek wordt algemene informatie over de schoolgegevens, er worden administratieve gegevens uitgewisseld en er volgt een rondleiding door de school. Aan het eind hiervan neemt de juf/meester bij wie het kind in de groep komt de taak over.	E. Hoekstra en de betreffende leerkracht	De bedoeling van het geheel is een eerste indruk van de school te krijgen. Ouders en kind krijgen de gelegenheid kennis te maken met directie en leerkracht.
Ouderbezoek.	1 x in de kleuterperiode. De informatie over de thuissituatie komt beschikbaar voor het hele team.	Teamleden uit de groepen 1 en 2	Wij hechten er als team waarde aan dat de ouders aan het begin van de schoolloopbaan van hun kind een bezoekje krijgen.
Ouderbezoek: overig.	a. Daar waar verondersteld wordt dat (gedrags) problemen van kinderen op school te	Alle teamleden en zo nodig de directie	De leerkrachten kunnen voor deze bezoekjes het initiatief nemen, maar ook ouders kunnen dat

	maken hebben met de situatie thuis. Kennis van de thuissituatie kan het inzicht in de (gedrags)problemen van kinderen vergroten. b. Bij langdurig of herhaald ziek zijn. c. Nieuwe gezinnen in de 3e week.		doen. Ze kunnen hier voor een afspraak maken met het betreffende teamlid.
Kennismaken met groepsleerkracht + ouders onderling tijdens de klasseninformatie avond.	Binnen 3 à 4 weken na de start van het nieuwe schooljaar wordt een klasseninformatie avond georganiseerd. Alle ouders worden hier voor uitgenodigd en de aanwezigheid wordt bijzonder op prijs gesteld.	Alle teamleden	Naast het kennismakingsaspect, worden de ouders tevens geïnformeerd over het weekplan.
Spreekuren:	De gesprekken zijn zo verdeeld dat voor de kerst 2 x keer gelegenheid is en na de kerst ook 2 x .	Alle teamleden. Ook ouders kunnen het initiatief nemen tot deze gesprekken	Er kan altijd een aanleiding zijn voor leerkracht of ouders om niet te wachten tot de 15 minuten gesprekken. Het spreekuur is dan een goede gelegenheid om met elkaar in gesprek te gaan.
15 minutengesprekken:	In januari en juni/juli worden deze gesprekken georganiseerd. In verband met het belang van deze gesprekken worden alle ouders hier voor uitgenodigd en ook verwacht.	Alle teamleden	Ouders informeren over de ontwikkeling van hun kind. Dit doen we in groep 1 en 2 aan de hand van ontwikkelingslijsten en in de groepen 3 t/m 8 aan de hand van het leerlingenrapport.
Ouderavond:	De avond wordt jaarlijks georganiseerd in de maand maart. Meestal werken de kinderen aan een bepaald thema en vormt de ouderavond de afsluiting. Er kan ook een actueel onderwerp aan de orde worden gesteld.	Schoolraad, activiteitencommissie en team	Een thema behandelen wat ook voor de ouders zinvol is. Ouders betrekken bij de school, waarbij de ontmoeting tussen ouders en team en ouders onderling erg belangrijk is .
Schooladvieskeuze gesprekken:	In februari/maart worden deze gesprekken gehouden aan de hand van de dagelijkse ervaringen met het kind, het leerlingvolgsysteem, de Drempeltest en de Cito-eindtoets.	Leerkracht groep 8	Tot een weloverwogen keuze voor vervolgonderwijs na de basisschool komen. Dit op grond van alle beschikbare informatie samen met de ouders en kind .
Ondersteuningsplan	Voor opvallende kinderen worden hulplannen gemaakt	Leerkrachten en IB-ers	Waar het meerwaarde heeft, werken ouders/verzorgers mee aan het schrijven van het hulplan

Inloopmomenten:	a. Kleutergroepen: aan het begin van elke morgen en middag en wel van 08.15-08.25 uur. b. groep 3: elke vrijdagmorgen van 08.15-08.25 uur. c. groepen 4 t/m 6: de 1 ^e donderdag van de maand van 08.15-08.25 uur. d. groep 7 en 8: één keer in de twee maanden op donderdag van 08.15-08.25 uur.	De betreffende teamleden	Ouders kunnen kennis nemen van het werk van hun kind. Ook kan er korte informatie worden uitgewisseld tussen ouder en leerkracht. Voor langduriger gesprekken kan een afspraak worden gemaakt.
Contacten op verzoek: thuis of op school:	Daar waar de gegeven mogelijkheden nog niet genoeg garanties bieden voor een goede communicatie, kan een afspraak gemaakt worden.	Door alle teamleden of door ouders	Er is een reden om samen in gesprek te gaan voor een optimale communicatie.
't Palet:	Dit ouderbulletin verschijnt 1 x per 14 dagen en wordt digitaal verzonden	Directeur en teamleden verzorgen de bijdragen	Een vorm van actuele en schriftelijke communicatie met ouders. Het verdient dan ook alle aandacht van de ouders. Opmerkingen over de inhoud zijn van harte welkom.
Website van school	www.reinbogeburgum.nl	ICT-er, directeur en groepsleerkrachten	Informatie, fotomateriaal en berichtgeving over activiteiten
Leesrooster N.Z.V.	Dit bijbel leesrooster verschijnt elke keer in 't Palet.	De directeur	Ouders kunnen aan de hand van het leesrooster thuis de Bijbelse verhalen van school meelesen.
Verhuizing:	Er wordt een onderwijskundig rapport opgesteld.	De betreffende leerkracht.	Het onderwijskundige rapport wordt in drievoud opgemaakt. De ouders en de nieuwe school ontvangen een exemplaar. De school die het rapport opmaakt archiveert een exemplaar. Zo zijn alle partijen goed geïnformeerd over de ontwikkeling van de leerling.

SLOT

Betrokkenheid van ouders bij school is van alle tijden. Helpen bij activiteiten, rapportgesprekken, voorbeelden waarvan de oorsprong in een ver verleden ligt. We merken echter dat de maatschappelijke visie op betrokkenheid verandert, zowel van de ouders als van de scholen. In de loop der jaren zijn we meer en meer gaan kijken naar wat ouders en leerkrachten voor elkaar kunnen betekenen. Op basis van onderzoeken weten wij dat als wij meer uitgaan van gelijkwaardigheid tussen ouders en school, wij het kind beter kunnen begeleiden in de ontwikkeling. Om recht te doen aan het tweerichtingsverkeer tussen ouders en school, spreken we tegenwoordig over educatief partnerschap in plaats van ouderbetrokkenheid of ouderparticipatie. Aan betrokkenheid zitten immers twee kanten. Het gaat niet alleen om een beweging van ouders naar school toe, maar ook van school naar de thuissituatie.

Het model van educatief partnerschap gaat ervan uit dat school en ouders gelijkwaardige partners zijn in de educatie, de opvoeding en het onderwijs, maar de eindverantwoordelijkheden van ouders en professionals verschillen. De school is eindverantwoordelijk voor wat er in de school gebeurt en de ouder(s) of verzorger(s) is of zijn eindverantwoordelijk voor wat er thuis gebeurt. Beide hebben ze ervaringen met het kind. Juist als zij beiden die kennis inzetten en als gelijkwaardige partners opereren, kunnen ze samen meer bereiken voor het kind dan ieder afzonderlijk

CONCLUSIES

Concluderend heeft educatief partnerschap voor ons de volgende karakteristieken:

- het dient een gezamenlijk belang: ouders en school willen optimale voorwaarden creëren voor het leren en de ontwikkeling van leerlingen;
- het past bij de school als leef- en leergemeenschap. Het gaat uit van gelijkwaardigheid en impliceert wederzijdse betrokkenheid. Dat vooronderstelt bij beide partners een grondhouding die partnerschap bevordert. Het vraagt een investering van beide partners;
- het is doelgericht: er is een pedagogisch, een organisatorisch en een democratisch doel;
- het erkent verschillen in *eind*verantwoordelijkheden. Partnerschap vraagt een consistente toonzetting en een partner die het voortouw neemt, i.c. de school;
- er wordt rekening gehouden met de groeiende eigen verantwoordelijkheid van kinderen.

BIJLAGE

ACHTERGRONDINFORMATIE

GEZAMENLIJK BELANG

School en ouders hebben een gemeenschappelijk belang, namelijk dat er optimale omstandigheden zijn voor de ontwikkeling en het leren van kinderen, op school en thuis. Natuurlijk zijn ouders en professionals niet gelijk. Hun betrokkenheid verschilt. *Gelijkwaardig* partnerschap staat dan ook niet gelijk aan *gelijk* partnerschap. Het model van educatief partnerschap gaat ervan uit dat school en ouders gelijkwaardige partners zijn in de educatie, de opvoeding en het onderwijs, maar de eindverantwoordelijkheden van ouders en professionals verschillen. De school is eindverantwoordelijk voor wat er in de school gebeurt en de ouder(s) of verzorger(s) is of zijn eindverantwoordelijk voor wat er thuis gebeurt. Beide hebben ze ervaringen met het kind. Juist als zij beiden die kennis inzetten en als gelijkwaardige partners opereren, kunnen ze samen meer bereiken voor het kind dan ieder afzonderlijk

Partnerschap kent een paar belangrijke voordelen:

- het kan bijdragen aan een veilig klimaat binnen de school
- het kan de deelname van ouders aan allerlei programma's bevorderen
- het kan het opvoedend handelen thuis beïnvloeden
- het kan van invloed zijn op de onderlinge relaties tussen ouders die hun kind op dezelfde school hebben en op de relaties van ouders met de schoolgemeenschap.
- partnerschap kan de professionals ondersteunen bij de uitvoering van hun werk en tot meer werkplezier kan leiden.
- een grote betrokkenheid van de school bij de thuissituatie van jongeren komt hun welbevinden ten goede komt.

Educatief partnerschap kan dus beschouwd worden als een belangrijk kwaliteitskenmerk van scholen.

PROBLEMEN SAMEN AANGAAN

Daar komt nog iets bij. Met kinderen komen maatschappelijke problemen de school binnen die deze niet alleen kan oplossen. Veel van die problemen hebben te maken met de toenemende complexiteit en pluriformiteit van onze samenleving, soms ook met grote verschillen in opvoedingspraktijken en opvoedingsvisies. Steeds meer scholen hebben daarom de behoefte samen met ouders te zoeken naar antwoorden en een gezamenlijke aanpak. Ze beseffen dat ouders die problemen eveneens ervaren en er alleen ook geen antwoord op hebben. Eventuele verschillen in opvoedingspraktijken en visies willen ze bespreken met ouders.

Meer in het algemeen is er bij scholen een groeiende behoefte om meer en beter te communiceren met ouders en met hen samen te werken in het belang van de leerling. Omgekeerd blijkt uit onderzoek van onder anderen Smit dat ook ouders – uit alle etnische en sociaal-economische groepen – met de school van hun kind in gesprek willen gaan over pedagogische thema's en opvoedingsvragen.

SCHOLEN ALS LEEF- EN LEERGEMEENSCHAP

Scholen gaan zich (weer) meer positioneren als een leef- en leergemeenschap voor kinderen, professionals én ouders. Ouders staan niet buiten die gemeenschap, maar maken er – op hun eigen

wijze – deel van uit, zijn daarbij betrokken en participeren daarin. Het belang van participatie van ouders krijgt sinds kort nog extra gewicht: we beseffen dat zij bij alle overgangen die een kind meemaakt in zijn leven, de constante factor zijn. Kinderen maken in hun leven nogal wat *overgangen* mee naar telkens weer andere opvoedmilieus: van gezin naar kinderopvang of peuterspeelzaal, van gezin of peuterspeelzaal naar basisschool, van basisschool naar school voor voortgezet onderwijs, en verder naar vervolgopleidingen, om de belangrijkste te noemen. Als de constante factor kunnen ouders als het ware een brug vormen tussen de betreffende instellingen. Zij kunnen eventuele verschillen tussen die opvoedmilieus helpen duiden. Maar dan moeten kinderopvang, peuterspeelzalen en/of scholen hen wel betrekken bij die overgangen.

DOELEN VAN GELIJKWAARDIG PARTNERSCHAP

Partnerschap is geen doel op zich, maar een middel om dat gezamenlijke belang veilig te stellen of te dienen: optimale condities voor de ontwikkeling en het leren van kinderen. Partnerschap is gericht op de volgende drie doelen:

Pedagogisch doel

Het realiseren van enige afstemming in opvoedend denken en handelen c.q. in de benadering van kinderen, thuis en in de school. Het staat het meest direct in verband met het gezamenlijke belang van ouders en school, namelijk optimale omstandigheden scheppen voor de ontwikkeling en het leren van kinderen. Die omstandigheden creëer je mede door enige afstemming te realiseren tussen de verschillende opvoedmilieus waarin kinderen opgroeien.

Organisatorisch doel

Het optimaliseren van het reilen en zeilen van de school als organisatie en gemeenschap, mede door de inbreng van ouders. Het wordt vaak in relatie gebracht met hand- en spandiensten van de kant van de ouders. Er zijn echter meer manieren waarop de school als organisatie en als leef- en leergemeenschap kan profiteren van de inzet van ouders. Steeds meer scholen proberen hierbij vooral de expertise en meedenkkracht van ouders te benutten.

Democratisch doel

Het informeel en formeel meedenken en meebeslissen van ouders met de school en het afleggen van verantwoording door de school over haar werk aan de ouders.

Het komt steeds scherper voor het voetlicht, en wel als gevolg van ontwikkelingen op het terrein van deregulering, proportioneel toezicht, meervoudige publieke verantwoording en ‘goed bestuur’. Al deze ontwikkelingen vormen een extra impuls voor een versterking van de rol van ouders. Immers, overheid en inspectie (ten opzichte waarvan de school zich verticaal verantwoordt) kunnen meer terugtreden naarmate de medezeggenschap beter vorm krijgt en school en bestuur meer werk maken van de horizontale verantwoording richting de verschillende belanghebbenden in hun directe omgeving. School en deze stakeholders gaan dan in dialoog met elkaar en de stakeholders oefenen een soort maatschappelijke controle uit. In beide gevallen (medezeggenschap en maatschappelijke controle) zijn ouders belangrijke gesprekspartners, zo niet de belangrijkste. Door ook hier de ontwikkeling en het leren van kinderen als referentiepunt te nemen, kunnen deze activiteiten eveneens een bijdrage leveren aan die optimalisering van de omstandigheden waaronder kinderen leren en zich ontwikkelen.

DRIE LIJNEN IN DE BETROKKENHEID

In de wederzijdse betrokkenheid zijn drie lijnen te onderscheiden:

- **Kindbetrokkenheid van de ouders** of: hun betrokkenheid bij hun kind als leerling. Het gaat hierbij vooral om de betrokkenheid van ouders bij de ontwikkeling van hun kind op school. Ouders hebben vragen als: hoe ontwikkelt mijn kind zich daar, waar is het mee bezig, hoe is zijn welbevinden en betrokkenheid, en wat kan in die ontwikkeling van ons kind onze rol zijn? We onderscheiden daarin vier vormen: meeleven, meehelpen, meedenken en meebeslissen.
- **Schoolbetrokkenheid van de ouders**. Hierbij gaat het om de betrokkenheid van ouders bij de groep of de klas van hun kind en bij de school als geheel. Ook hier zijn vier vormen mogelijk: meeleven, meehelpen, meedenken en meebeslissen.
- **Gezinsbetrokkenheid van de school**. Aan de orde is hier de betrokkenheid van de school bij het kind in diens thuissituatie en dus ook bij diens ouders. Natuurlijk voor zover dat van belang is voor de bijdrage van de school aan de ontwikkeling en het leren van het kind. Het accent ligt hier op meeleven, meehelpen en meedenken.

GRONDHOUDING BIJ PARTNERSCHAP

Daarmee raken we aan de grondhouding die elk partnerschap vooronderstelt. Als school of als ouder kun je voortdurend tegen de ander zeggen dat die je partner is, maar als deze dat niet persoonlijk ervaart, dan helpt dat niet. Dan zijn het loze kreten. Partnerschap vraagt dat je elkaar ziet en hoort en op elkaar reageert, elkaar wil leren kennen. En ook dat je de ander respecteert. En dat je toch toenadering zoekt als je het niet helemaal eens bent met diens opvattingen. Dat vraagt een investering, van beide kanten. Je doet dat allemaal in het belang van het kind en vanuit het besef dat je samen meer kunt dan alleen. We noemen die houding een *grondhouding*. Een grondhouding bepaalt hoe je vorm geeft aan je leven en je relaties. Het gaat om een manier van in het leven staan. Zeker bij lastige problemen of als de relatie om andere redenen onder spanning komt te staan, komt het aan op die grondhouding.

EDUCATIEF PARTNERSCHAP IN DE PRAKTIJK

Educatief partnerschap is een proces en geen resultaat van een dag hard werken. Partnerschap is een kwaliteitskenmerk van de school en dat betekent dat van de school gevraagd wordt om het voortouw te nemen in het proces van partnerschapvorming: "School en ouders doorlopen een traject dat parallel loopt aan de schoolloopbaan van kinderen".

Dit traject bestaat uit een drie fasen:

- *Voortraject*

Informatie vooraf, kennismaking, intake, inschrijving.

- *Hoofdtraject*

- Gezamenlijk belang staat centraal
- Gericht op doelen van partnerschap: pedagogisch, organisatorisch en democratisch doel
- Kwaliteitszorg, vormen van wederzijds meeleven, meehelpen, meedenken en meebeslissen
- Introductie van ouders, huisbezoek, interactieve workshops, dialoog over vorderingen, ouderpanel, onderwijscafé.

- *Natraject*

Overgang en exitgesprek

Bij het vormgeven van het traject educatief partnerschap komt het erop aan niet te starten met de praktische middelen die je in kunt zetten, maar te beginnen met *het ontwikkelen van je visie op partnerschap*.

Specifieke vragen zijn bijvoorbeeld:

- Hoe introduceren we ouders in de school als leef- en leergemeenschap? Doen we dat als school of schakelen we daarbij kinderen en/of andere ouders in? Hoe kunnen we ouders nog beter informeren over hun kind? Hoe kunnen we het meeleven van individuele ouders nog verder bevorderen? Hoe kunnen we meer gebruik maken van hun ondersteuningsmogelijkheden richting hun eigen kind?
- Hoe kunnen we ouders (of groepen ouders) beter informeren over ontwikkelingen binnen de school als geheel? Hoe kunnen we het meeleven van de ouders met de school als geheel meer bevorderen? Hoe kunnen ouders de school meer of beter ondersteunen, door hand- en spandiensten, door als kennis- of leerbron te fungeren, door mee te denken of mee te beslissen?
- Hoe kun je gebruik maken van de netwerken van de ouders?

VISIE ONTWIKKELING

Bij voorkeur ontwikkel je als school eerst een visie op het traject dat je gezamenlijk met ouders wilt doorlopen. Zorg ervoor dat je daarbij concrete beelden hebt. Bekijk vervolgens in dat licht de manier waarop je als school momenteel met ouders omgaat. Vaak zal daarbij opvallen dat je als school al in de allereerste stappen in het contact met ouders veel aan het toeval overlaat. Doorgaans gebeurt dit onbedoeld, als gevolg van een onvoldoende heldere visie op partnerschap en het onvoldoende communiceren met de ouders wat je als school wil en verwacht, in het belang van de kinderen.

Scholen die gaan werken aan partnerschap, starten in de praktijk dan ook bijna zonder uitzondering met het versterken van het voortraject. In de *informatie vooraf* (website, schoolgids, folder) wordt expliciet verwoord dat de school ouders als gelijkwaardige partners benadert. Ook wordt aangegeven welke verwachtingen men over en weer van elkaar mag hebben. In het *kennismakingsgesprek* klinkt dat partnerschap eveneens door en in het *intakegesprek* krijgen ouders alle gelegenheid aan te geven welke ervaringen zij tot dan toe hebben met hun kind en de begeleiding van hun kind, welke ambities of aspiraties ze koesteren in connectie met hun kind en welke verwachtingen zij hebben omtrent de

school. Zij worden daarbij als ervarings- of praktijkdeskundigen bevestigd en kunnen eventueel aangeven waar hun vragen of hun zorg liggen.

In het voortraject zet je als school de toon. Daar geef je aan hoe je als school wil omgaan met je partners, gelet op je opvattingen over wat goed is voor de ontwikkeling en het leren van het kind.

Uit dit onderzoek komt ook duidelijk naar voren dat tot de factoren die kunnen bijdragen aan het succes van educatief partnerschap ook behoort *de spilfunctie van het kind* bij schoolpresentaties en ouderbijeenkomsten. Ouders worden gemotiveerd tot contactname als hun eigen kind betrokken is in de presentatie van de schoolse praktijken. Met name geldt dit ook in het voortgezet onderwijs. De aandacht voor de leerling zelf als tussenschakel in het stimuleren van de betrokkenheid dient verder uitgebouwd te worden.

INVULLING ONDERDELEN VAN HET TRAJECT

Het invullen van het drie fasentraject begint met het vormen van beelden over deze onderdelen. Vervolgens bepaal je welke werkwijze je gaat hanteren en welke middelen je daarbij in kunt zetten.

a. Informatie vooraf

Wat zouden ouders vooraf moeten weten over je school? Welk beeld zou je bij ze willen overbrengen, ook waar het gaat om de wijze waarop je als partners met elkaar zou willen omgaan? Hoe vrijblijvend mag de relatie tussen school en ouders zijn in het belang van het kind (pedagogisch doel)? Neem je er genoeg mee als ouders zich vrijwel nooit laten zien? Als ze je school zien als een onderdeel van een 'comfortabel dagarrangement' waar ze hun kind kunnen 'droppen'? Hoe wezenlijk is het voor partnerschap dat ouders ook hand- en spandiensten verrichten of hun expertise ter beschikking stellen (organisatorisch doel)? Hoe belangrijk vind je bij partnerschap informele en formele medezeggenschap van ouders en een goede sociale controle van de school door de ouders (democratisch doel)?

Werkwijze/middel: Een inspirerende informatiefolder, een bijgestelde tekst voor de schoolgids, een column of videofragmenten op de website. Een concept daarvan wordt voorgelegd aan een aantal ouders om te zien of de boodschap ook overkomt.

b. Eerste kennismaking

Hoe kun je hier al duidelijk maken dat je als partners met elkaar wil omgaan, in het belang van het kind? Wat kun je als school zelf bieden, wat verwacht je van je partners? Wat voor gedrag zie je dan bij voorkeur? Hoe kun je dat bewerkstelligen? Volgt er een intakegesprek? En een huisbezoek? En wie voert dat huisbezoek dan uit?

Werkwijze/middel: Een overzicht van wat er tijdens de kennismaking aan de orde moet of kan komen. De kennismaking vindt plaats als de school in vol bedrijf is, zodat ouders een eerste indruk krijgen van hoe er gewerkt wordt.

c. Intake

Ligt het niet voor de hand ouders uitgebreid te bevragen op hun ervaringen met en hun beeld van hun kind? Zij hebben tenslotte al langer ervaring met hun kind! En hoe kun je (later in het traject) laten merken dat je als school ook daadwerkelijk iets met die informatie doet? Wat vraagt dat aan houding en gedrag bij betrokkenen? Wie voert het intakegesprek met de ouders? Welke keuze ligt het meest voor de hand, mede met het oog op vervolgesprekken?

Werkwijze/middel: Een intakeformulier waarmee een goed beeld ontstaat van de verwachtingen, de opvattingen en de beelden van de ouders. Het gesprek is belangrijker dan het afwerken van alle vragen. Komen enkele vragen door tijdgebrek niet aan de orde, dan komen ze terug tijdens het eerste voortgangsgesprek.

d. Introductie van ouders in de gemeenschap

Voor ouders is het lang geleden dat ze zelf op school zaten. Welke beelden hebben ze van je school? Zou je dat niet al in de eerste kennismaking en bij de intake moeten proberen te achterhalen? Kloppen die beelden ook? Er is de laatste tijd veel veranderd – het onderwijs is volop in ontwikkeling. Is het niet zinvol om – net als bij hun kinderen – ouders actief te introduceren in de cultuur, de structuur en de werkprocessen van de school? En hoe doe je dat dan, wat werkt het beste? Een aantal thema-avonden waarin je ze allerlei dingen vertelt? Of een programma waarbij ze (ook) op eenzelfde manier aan de slag gaan als hun kind (eventueel samen met hun kind)? Kunnen leerlingen en/of andere ouders daarin een rol spelen? Hoe krijg je ouders betrokken rond onderwerpen die je als school belangrijk vindt?

Werkwijze/middel: Het 'meedraaien' van nieuwe ouders op een ochtend of middag, afgerond met een gesprek over hun impressies. Of interactieve workshops rond thema's die zowel voor ouders als voor professionals interessant zijn, eventueel samen met (andere) ouders verzorgd.

e. Gesprek over de voortgang

Hoe kun je een gesprek over de vorderingen in het leer- en ontwikkelingsproces van een kind vormgeven waarin beide partners een inbreng hebben en het gevoel krijgen iets van elkaar te leren? Hoe ziet die inbreng er dan uit, en heeft het kind zelf daarin ook een rol? En hoe en in welke fase worden ouders betrokken indien de ontwikkeling van hun kind besproken wordt in de leerlingbespreking, het zorgadviesteam of de zorgstructuur?

Werkwijze/middel: Een belangrijk doel van voortgangsgesprekken is dat ouders, kind en professionals geleidelijk aan eenzelfde perspectief ontwikkelen op de mogelijkheden van het kind. Een echte dialoog is daarbij essentieel – dat vraagt meer tijd dan de gebruikelijke tien minuten. Uit onderzoek komt naar voren, dat het ouder-schoolcontact eigenlijk de vorm zou moeten krijgen van *een leerling-volgsysteem dat door ouders en school gezamenlijk geconstrueerd wordt* met behulp van regelmatige gesprekken met ouders. Het is van belang dat de school in de beginfase van het traject goed luistert naar de opvattingen van ouders en naar de ervaringen die ouders hebben met hun kinderen. Daarnaast moet er op worden toegezien dat ouders en kinderen samen de informatie van de school verwerken, waar mogelijk ook met een leerkracht erbij.

f. Peiling van opvattingen

Hoe kun je op een doeltreffende manier zicht krijgen op de opvattingen van ouders over een inhoudelijk thema? Of op hun opvattingen over de kwaliteit die je als school biedt en je plannen om die kwaliteit te verhogen?

Werkwijze/middel: Er is een scala van instrumenten beschikbaar om te achterhalen hoe ouders denken over onderwijs en opvoeding of over specifieke onderwerpen als een continurooster, onderwijstijd, de breedte van de vorming die hun kinderen krijgen, enzovoorts. We noemen een onderwijscafé waarin ouders en professionals in een laagdrempelige sfeer samen een thema bespreken, een ouderpanel, een enquête vanuit directie, team of medezeggenschapsraad.

g. Exit

Hoe bouw je de relatie weer af als het kind overgaat naar een andere school? Wil je ouders ook voorbereiden op die overgang? Kunnen ze hun kind ondersteunen bij die overgang? En wat zouden ze dan moeten kunnen en weten? Vraag je ouders na bijvoorbeeld een half jaar nog eens terug om – met iets meer afstand en zonder belang – nog eens terug te kijken op de periode dat het kind je school bezocht?

Werkwijze/middel: Aan het eind van de schoolloopbaan van een kind (of enige tijd daarna) volgt een exitgesprek met ouders (en kind).

TIPS

a) **Zet het gezamenlijk belang steeds centraal**

Stel in alle contacten en alle activiteiten het gezamenlijk belang centraal: samen met de ouders ben je erop uit optimale voorwaarden te creëren voor de ontwikkeling en het leren van het kind. Met het ‘kind in het midden’ loop je minder snel het risico dat je *tegenover* elkaar komt te staan.

b) **Partnerschap moet je ook ‘voelen’**

Partnerschap vooronderstelt gelijkwaardigheid en een wederzijdse betrokkenheid. We raken hier aan de grondhouding waarover we eerder spraken. Die grondhouding blijkt wezenlijk. Ze uit zich onder meer in een bereidheid om te investeren in de relatie, steeds met het belang van het kind voor ogen. Dit partnerschap past bij de ontwikkeling waarin scholen zichzelf steeds sterker positioneren als leef- en leergemeenschap, waarin naast kinderen en professionals ook de ouders participeren. Ouders staan bij gelijkwaardig partnerschap niet aan de zijlijn maar leveren een bijdrage aan die gemeenschap, geheel in overeenstemming met het organisatorische en het democratische doel.

c) **Maak partnerschap doelgericht**

Leg bij alle contacten en activiteiten een relatie met de doelen van partnerschap (schema 1). Contacten en activiteiten zijn geen doel op zich. Door je af te vragen in functie van welk(e) doel(en) ze staan, krijgen die contacten en activiteiten een duidelijkere richting mee.

d) **Houd rekening met elkaars eindverantwoordelijkheden**

Ouders zijn niet de enigen die opvoeden. De school is medeopvoeder vanuit haar maatschappelijke en pedagogische opdracht. Voor een aantal zaken delen school en ouders de verantwoordelijkheid. De ervaring leert dat het weinig productief is een uitputtende lijst te maken van wie nu waarvoor verantwoordelijk is. Toch vallen er wel enkele lijnen te trekken. Want als het gaat om *eindverantwoordelijkheden*, dan is er een fundamenteel verschil:

- **ouders** hebben de eindverantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kind en voeren daarover ook de regie. De school zal ze daarbij helpen door expliciet aan te geven waar ze pedagogisch voor staat en voor gaat, kortom door helder te communiceren hoe haar pedagogisch profiel eruit ziet;
- **de school** heeft de eindverantwoordelijkheid voor de inrichting en de kwaliteit van het onderwijs en de opvoeding-binnen-de-school. Ze legt daarover horizontaal en verticaal verantwoording af (het democratische doel). In zaken die ouders of kinderen direct betreffen, hebben ouders een wettelijk geregeld instemmings- of adviesrecht. Voorts kunnen ouders meedenken over het toekomstige of het gerealiseerde beleid in meer informele settings, zoals een klankbordgroep of ouderpanel.

e. **Houd rekening met de groeiende eigen verantwoordelijkheid van de leerling zelf**

De toenemende participatie van kinderen zelf in allerlei maatschappelijke verbanden is karakteristiek voor hun voortschrijdende ontwikkeling. Het ligt voor de hand dat we bij de vormgeving van het partnerschap tussen school en ouders ook kijken naar de pedagogische driehoek van school, ouders en kind/leerling. In de loop van het basisonderwijs en vooral in het voortgezet onderwijs gaan zowel school als ouders steeds meer zaken ‘via de band’ van het kind spelen. Met als gevolg dat hun contacten meer indirect worden. Het kind wordt steeds meer aangesproken op zijn eigen inbreng en zijn eigen verantwoordelijkheid voor zijn eigen leren en zijn eigen ontwikkeling. Naarmate kinderen ouder worden, ligt het voor de hand dat ze steeds meer zeggenschap krijgen over zaken die hen aangaan, meer inspraak krijgen, meer ruimte voor eigen initiatieven. Hoe krijgen ze anders het gevoel mee te tellen en gehoord te worden? In het voortgezet onderwijs zien we dat terugkomen in de wettelijk geregelde rol van de leerlingen in het kader van de medezeggenschap en in informele zin in de oprichting van leerlingenpanels of leerlingenraden.

CONCLUSIE

Concluderend heeft partnerschap de volgende karakteristieken:

- het dient een gezamenlijk belang: ouders en school willen optimale voorwaarden creëren voor het leren en de ontwikkeling van leerlingen;
- het past bij de school als leef- en leergemeenschap. Het gaat uit van gelijkwaardigheid en impliceert wederzijdse betrokkenheid. Dat vooronderstelt bij beide partners een grondhouding die partnerschap bevordert. Het vraagt een investering van beide partners;
- het is doelgericht: er is een pedagogisch, een organisatorisch en een democratisch doel;
- het erkent verschillen in *eind*verantwoordelijkheden. Partnerschap vraagt een consistente toonzetting en een partner die het voortouw neemt, i.c. de school;
- er wordt rekening gehouden met de groeiende eigen verantwoordelijkheid van kinderen.

BRON

Deze notitie is gebaseerd op:

- Samen kun je meer dan alleen, Educatief partnerschap met ouders in primair en voortgezet onderwijs, Suzanne Beek, Arie van Rooijen & Cees de Wit.
- Scholen op weg naar educatief partnerschap met ouders, Dr. C. Klaassen.